

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ВСТУП ДО ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

**Контрольні завдання та методичні рекомендації
до їхнього виконання
для студентів спеціальності
074 "Публічне управління та адміністрування"
другого (магістерського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2017**

УДК 352/354(07.034)

B85

Укладач Н. Л. Гавкалова

Затверджено на засіданні кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки.

Протокол № 14 від 29.03.2017 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Вступ до публічного адміністрування : контрольні завдання B85 та методичні рекомендації до їхнього виконання для студентів спеціальності 074 "Публічне управління та адміністрування" другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. Н. Л. Гавкалова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 49 с.

Наведено перелік тем для написання есе, рекомендації щодо його структури та рекомендовану літературу для вивчення теоретичних положень навчальної дисципліни. Подано рекомендації до вирішення студентами практичних завдань з метою закріплення отриманих теоретичних знань і здобуття професійних компетентностей у сфері публічного управління й адміністрування. Запропоновано контрольні запитання та тести для самодіагностики студентів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 074 "Публічне управління та адміністрування" другого (магістерського) рівня.

УДК 352/354(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2017

Вступ

В Україні за роки незалежності відповідно до Конституції України постійно змінюється структура та функціонування органів публічної влади всіх рівнів. Розвиток усіх форм власності та громадянського суспільства вимагають перетворення бюрократичного апарату на ефективну систему урядування, яка сприятиме задоволенню прав і законних інтересів громадян. А це, своєю чергою, зумовлює об'єктивну необхідність для подальшого розвитку та зміцнення діяльності публічних службовців у нових умовах.

Визначальним критерієм для таких змін є впровадження в діяльності службовців України європейських стандартів обслуговування громадян і професійного обслуговування політичного керівництва. Заходи щодо такого впровадження передбачені Концепцією адаптації інституту державної служби до стандартів Європейського Союзу, схваленої Указом Президента України від 5 березня 2004 року, а також Концепцією розвитку законодавства про державну службу в Україні, схвалену Указом Президента України від 20 лютого 2006 року.

Глибоке розуміння проблем, які виникають у процесі формування сучасної доктрини публічної служби, самого поняття публічної служби, а також відповідного інституту, сприятиме більш раціональному підходу до формування кадрової політики відповідно до нових завдань і функцій держави, а також подоланню відчуженості суспільства від публічної влади, підвищенню професіоналізму та компетентності публічних службовців. Навчальна дисципліна "Вступ до публічного адміністрування" є нормативною навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього рівня "магістр" спеціальності 074 "Публічне адміністрування" для всіх форм навчання.

Публічне адміністрування є сферою діяльності, що заслуговує на уважне вивчення внаслідок важливості її для загальної освіти студента. Вивчення навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування" сприятиме підвищенню рівня загальноєкономічної підготовки студентів, формуванню у них навичок науково-аналітичного опрацювання проблем, що виникають у публічній службі та під час реалізації державних інтересів раціонального й ефективного функціонування влади.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування" є засвоєння теоретичних знань і формування професійних компетентностей щодо усвідомлення теоретико-методологічних засад публічного адміністрування, поглибленого розуміння врядування, обґрунтування основних рис держави та з'ясування особливостей публічної адміністрації на державному, регіональному і місцевому рівнях.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

засвоєння основ методологічних досліджень у галузі публічного адміністрування, теоретичних засад демократичного врядування;

оволодіння сучасними підходами до визначення результативності й ефективності публічного адміністрування, теоріями моделей у публічному адмініструванні та навичками їхньої ідентифікації в практичній діяльності;

засвоєння знань про культуру й етику в публічному адмініструванні для вирішення конфліктів під час розроблення та вживання антистресових заходів;

оволодіння сучасними механізмами управління суспільним розвитком під час обґрунтування тенденцій розвитку суспільно-політичних процесів;

засвоєння пріоритетів інноваційного розвитку країни, розроблення напрямів удосконалення процесів у сфері публічного адміністрування.

"Вступ до публічного адміністрування" – навчальна дисципліна, що вивчає інструментарій ефективного управління суспільно-політичними процесами країни.

Об'єктом навчальної дисципліни є суспільні та політичні процеси, що відбуваються у публічному адмініструванні.

Предметом навчальної дисципліни є закономірності, принципи, функції, методи, засоби, моделі й процеси у публічному адмініструванні та розроблення практичних рекомендацій посилення впливовості публічного адміністрування в Україні.

Вивчення цієї навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: "Соціологія праці", "Конфліктологія", "Державне та регіональне управління", "Планування розвитку території", "Регіональна

соціально-економічна політика". Зі свого боку знання, з цієї дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін: "Територіальне управління в умовах реформ", "Комунікації в публічному адмініструванні", "Право, Конституція та врядування", а також виконання тренінгів і магістерських дипломних робіт.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять і виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

методологічні основи публічного адміністрування;

інструментарій публічного адміністрування;

моделі публічного адміністрування;

технологію вирішення конфліктів у публічному адмініструванні та техніку боротьби зі стресовими ситуаціями;

основи культури та етики у публічних установах;

сучасні механізми управління суспільним розвитком;

еволюцію теорії держави та суспільства;

зміст суспільно-політичних процесів і розуміння можливих тенденцій розвитку;

інноваційні технології публічного адміністрування;

теорію та практику застосування публічного адміністрування за кордоном та в Україні;

вміти:

використовувати сучасні підходи до роботи в галузі публічного адміністрування та державної служби з використанням сучасних інструментів, засобів, технік і технологій;

розробляти системи публічної звітності в установах галузі публічного адміністрування;

визначати ефективність і результативність демократичного врядування;

аналізувати та за необхідності адаптувати зарубіжний досвід у процесі застосування моделей у галузі публічного адміністрування;

використовувати інструменти вирішення конфліктів у публічному адмініструванні й антистресові засоби;

ідентифікувати сучасні механізми управління суспільним розвитком;

здійснювати діагностичний аналіз суспільно-політичних процесів і визначати пріоритетні тенденції розвитку;

визначати тенденції інноваційного розвитку України та розробляти заходи щодо активізації інноваційної діяльності в межах публічного адміністрування.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складники компетентності
1	2	3
ВдПА* 1	Здійснювати обґрунтування ухвалення управлінських рішень в умовах демократичного врядування	Визначати принципи врядування та механізми регулювання соціально-економічних процесів
		Визначати ефективність і результативність демократичного врядування
		Визначати професійно-кваліфікаційні характеристики публічних службовців
		Проводити аналіз конфліктних ситуацій у діяльності публічних службовців
		Здійснювати обґрунтований вибір методів і моделей адміністративно-управлінських процесів
		Визначати оптимальні управлінські рішення для врегулювання конфліктів і стресових ситуацій

1	2	3
ВдПА 2	Розробляти ефективні рішення з використанням сучасних механізмів управління соціально-політичними процесами в суспільстві	Визначати суспільні та адміністративні моделі на основі оцінювання ефективності управлінських процесів
		Прогнозувати сучасні тенденції взаємодії владних структур, політичних і громадських організацій для підвищення ефективності управління на центральному та регіональному рівнях
		Здійснювати координацію активності громадськості в суспільстві
		Ідентифікувати суспільно-політичні процеси та визначати їхній вплив на соціально-економічний розвиток
		Здійснювати оцінювання ефективності інновацій у публічному адмініструванні

*ВдПА – вступ до публічного адміністрування.

Сфера реалізації набутих знань, вмінь і компетентностей у майбутній професії – публічний сектор: державні та місцеві органи влади й управління; регіональні відділення центральних органів виконавчої влади; некомерційні структури та громадські організації.

Професійне призначення полягає у здійсненні публічного адміністрування на державному, регіональному та місцевому рівнях, запровадження в діяльність органів влади, громадських організацій засад демократичного публічного адміністрування.

Фахівець підготовлений до виконання роботи вищих посадових осіб професійних спілок й інших організацій, керівних працівників апарату центральних і місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників фінансових, бухгалтерських, економічних, юридичних й адміністративних підрозділів, керівників підрозділів з реклами та зв'язків з громадськістю, керівники проектів і програм, професіоналів державної служби, менеджерів (управителів) у сфері досліджень та розробок. Структуру складників професійних компетентностей і їхнього формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

2. Загальні методичні рекомендації щодо написання контрольної роботи

Контрольна робота є формою самостійного опанування навчального матеріалу навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування" студентами заочної форми навчання.

Контрольна робота складається з теоретичної та практичної частин, а також списку використаної літератури.

У теоретичній частині студент повинен написати есе за актуальною темою у сфері територіального управління, що пропонується. У практичній частині студент повинен виконати розрахункові завдання, а саме: навести формули розрахунків, розрахувати потрібні показники, надати пояснення щодо їхнього розрахунку, а також зробити відповідні висновки.

Контрольну роботу з навчальної дисципліни "Територіальне управління" кожному студентові необхідно виконувати відповідно до варіанта.

Для написання есе студентам запропоновано 10 варіантів завдань. Вибір варіанта для написання есе необхідно здійснювати відповідно до суми останніх двох цифр залікової книжки студента. Наприклад, номер залікової книжки студента – 1113, тоді необхідно виконувати контрольну роботу за четвертим варіантом (сума $1 + 3 = 4$). Якщо номер залікової книжки студента – 1138, тоді необхідно виконувати контрольну роботу за другим варіантом (сума $3 + 8 = 11 = 1 + 1 = 2$).

Усім студентам необхідно вирішити два практичних завдання, однак зі своїми цифрами, відповідно до свого варіанта. Вибір варіанта для виконання практичної частини необхідно також здійснювати відповідно до суми останніх цифр залікової книжки студента. Приклад вибору варіанта наведено раніше.

Контрольна робота виконується студентом у машинописному або рукописному вигляді.

Зразок оформлення титульного листа контрольної роботи з навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування" наведений у додатку А.

Студент повинен виконати самостійно свій варіант контрольної роботи та здати її на кафедру до початку екзаменаційної сесії. Контрольну роботу перевіряє викладач кафедри. У випадку серйозних помилок, неналежного виконання роботи – вона повертається на доопрацювання.

Контрольна робота захищається студентом, що стає підставою для складання іспиту з навчальної дисципліни.

3. Варіанти написання есе

1. Концептуальний аналіз Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" (зі змінами).

2. Концептуальний аналіз Закону України "Про місцеві державні адміністрації" (зі змінами).

3. Концептуальний аналіз Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні".

4. Взаємодія регіональних органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні.

5. Взаємодія та взаємовплив регіональної політики і територіального управління в Україні.

6. Співвідношення централізації та децентралізації в Україні.

7. Напрями забезпечення фінансової автономії місцевих бюджетів в Україні.

8. Ефективна кадрова політика в регіональних органах державної влади та місцевого самоврядування в Україні.

9. Проблеми визначення ефективності територіального управління в Україні.

10. Необхідність реалізації реформ в Україні (обрати одну): оновлення влади й антикорупційна реформа, судова реформа, податкова реформа, децентралізація та реформа державного апарату, реформа системи соціального захисту, реформа освіти, реформа системи охорони здоров'я населення, реформа регіональної політики, реформа житлово-комунального господарства.

4. Методичні рекомендації щодо підготовки есе з навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування"

4.1. Вимоги до підготовки есе

Есе – це письмова творча робота, яка презентує авторське концептуальне бачення якого-небудь явища суспільного життя та виконується у критично-публіцистичній манері.

Основна мета виконання есе з навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування" – глибоке та творче вивчення студентами одного з конкретних питань теорії і практики у сфері територіального управління в Україні, оволодіння методами наукового дослідження.

Існують певні **вимоги до виконання есе**:

1) *достатній теоретичний рівень* – означає, що студент повинен розкрити обрану тему есе на сучасному рівні розвитку науки, використовуючи такі підходи та наукові знання, що пояснюють різні явища й події в історії та практиці публічного управління з позицій сьогодення. Крім того, студент повинен достатньо повно розкрити основні поняття та терміни, що стосуються обраної теми, наводити тільки об'єктивні факти і реальні практичні приклади;

2) *дослідницький характер* – есе має містити елементи дослідження: вивчення достатньої кількості опублікованих джерел (монографій, наукових статей тощо) вітчизняних і зарубіжних авторів; систематизація й аналіз різних думок і підходів, викладення власного погляду щодо проблеми, яка розглядається; порівняння теоретичних поглядів учених і практичного вітчизняного та зарубіжного досвіду; формулювання висновків і рекомендацій;

3) *самостійний характер* – есе повинно бути не компіляцією, скомпонованою з декількох джерел, а оригінальним дослідженням, у якому студент обґрунтовано висловлює власну думку чи концепцію. Власне цим есе відрізняється від традиційних рефератів. Ця форма індивідуальної роботи була запозичена з практики західноєвропейських вищих навчальних закладів, де вона широко використовується з метою формування в студентів навичок аналізу. Тому головне під час підготовки есе – не уникати самостійного мислення, тільки в такий спосіб можна висловити власну думку в дослідженні тієї чи іншої проблеми;

4) *грамотність оформлення* – це важлива вимога до есе, яка підвищить його якість. У ньому не повинно бути граматичних і стилістичних помилок. Необхідно дотримуватись правил цитування, оформлення посилань, списку використаної літератури. Виконання цієї вимоги виховує у студентів культуру оформлення як ділової документації, так і наукових праць, що має особливе значення для практичної діяльності та підготовки майбутньої магістерської роботи;

5) *обсяг есе*, який не може бути меншим, ніж 600 – 750 слів (тобто до чотирьох сторінок).

4.2. Підходи до написання есе

На початку есе студент обґрунтовує актуальність обраної теми. Актуальність теми (від лат. *actualis* – справжній, теперішній, сучасний) означає її важливість, практичну значущість.

Основні вимоги до есе – змістовність, логічна послідовність викладення матеріалу, органічний взаємозв'язок розкриття окремих питань, повне розкриття всієї теми загалом.

Усі теоретичні положення та висновки мають бути аргументовані з посиланням на першоджерела. На основі аналізу літератури, дискусійних питань, узагальнень практичного досвіду потрібно зробити необхідні висновки та можливі рекомендації.

Слід чітко усвідомити, що есе – це не реферат, а суб'єктивне бачення того предмета, який студент досліджує, його творчий розвиток.

Наприкінці есе наводиться список використаної літератури.

4.3. Структура та оформлення есе

Традиційна структура есе:

титульна сторінка;

основна частина;

список використаної літератури, який розміщують у кінці роботи в алфавітному порядку або у порядку згадування.

Однак під час виконання контрольної роботи з навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування" титульна сторінка має бути

для всієї контрольної роботи, тому перший елемент есе (титульна сторінка) буде відсутнім. Отже, есе буде починатися з основної частини.

У літературних і наукових джерелах вказують прізвище, ініціали автора, повну назву книги, місце видання, видавництво, рік видання, кількість сторінок.

Для статей, що опубліковані в періодичній пресі, зазначають прізвище, ініціали автора, назву статті, назву журналу чи газети, рік видання, номер журналу чи дату виходу газети, сторінки для журнальних статей.

Для електронних джерел або джерел із мережі Інтернет необхідно зазначити прізвище, ініціали автора, назву статті (доповіді, виступу тощо) та надати посилання на це джерело (наприклад, скопіювати посилання з мережі Інтернет).

Серед основних вимог до оформлення есе слід виокремити такі:

есе має бути надруковане з одного боку білого паперу формату А4; аркуші необхідно пронумерувати;

першою сторінкою вважається титульна, на якій номер сторінки не ставиться, однак ця сторінка враховується у загальному обсязі сторінок; загальна нумерація починається з наступної сторінки з цифри 2;

порядковий номер сторінки проставляється у правому верхньому куті.

Слід використовувати один зі стандартних шрифтів (Times New Roman або Arial), 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1,5.

Текст есе повинен бути надрукований або написаний з обов'язковим додержанням таких полів: ліве – 3 см, праве – 1 см, верхнє – 2 см, нижнє – 2 см. Абзацний виступ має бути однаковим по всій роботі та дорівнювати 1,25 см. Щільність написання має бути однаковою по всій роботі.

Друкарські помилки, описки та графічні неточності допускається виправляти за допомогою коректора та нанесенням на тому ж місці виправленого тексту.

Оформлюючи есе, слід обов'язково посилатися на інформацію з інших джерел, а також на цитати, що наводяться у тексті. Посилання роблять одразу після закінчення цитати у квадратних дужках, де вказується порядковий номер джерела в списку використаної літератури та відповідні сторінки джерела (наприклад, [9, с. 15 – 16]), або наприкінці абзацу.

5. Практичні завдання

Завдання 1

Завдання для самостійного вирішення

Розрахуйте економічні та соціальні показники результативності публічного адміністрування, подані у табл. 2, на основі вихідних даних (табл. 3).

Таблиця 2

Показники для аналізу

Ознаки	Показники
Економічна результативність	обсяг ВВП на душу населення; рівень інфляції; відношення ВВП до річного обсягу інвестицій; частка інвестицій у ВВП; продуктивність суспільної праці (відношення ВВП до кількості зайнятих у суспільному виробництві); рівень безробіття; величина реальних доходів на душу населення (до прожиткового мінімуму)
Соціальна результативність	частка населення з доходами нижче прожиткового мінімуму; відношення середнього рівня пенсій до мінімального прожиткового мінімуму; відношення народжуваності та смертності населення

Таблиця 3

Вихідні дані

Показники	Базовий період	Звітний період
1	2	3
ВВП, млн грн	1 111 065	1 390 681
Населення, тис. осіб	45 706,1	45 593,3
Рівень інфляції, % до попереднього року	108,9	102,1
Капітальні інвестиції, млн грн	186 673,4	193 136,2
Економічно активне населення, тис. осіб	25 150,30	25 051,60
Безробітні, тис. осіб	1 856,60	1 794,20
Частка населення з доходом менше прожиткового мінімуму, %	18	17,6
Середня заробітна плата, грн	2 633	3025
Мінімальна заробітна плата, грн	1 004	1 135

1	2	3
Середній розмір пенсії, грн	800	822
Прожитковий мінімум, грн	953	1 095
Середня тривалість життя, років	65,29	+1,65 %
Народжуваність, тис. осіб	502,5	407,7
Смертність, тис. осіб	700,7	690,2

Зробити обґрунтований висновок щодо рівня та зміни результативності публічного адміністрування за обрані роки.

Завдання 2

Завдання для самостійного вирішення

Дайте порівняльну характеристику моделей децентралізації й реформування державного управління в Україні та деяких європейських країн (Великобританії, Італії, Німеччини, Франції, Польщі, Угорщині), заповнивши табл. 4.

Таблиця 4

Порівняльна характеристика моделей децентралізації та реформування державного управління в Україні та деяких європейських країн

Країни	Особливості	Коментарі
Великобританія		
Італія		
Німеччина		
Франція		
Польща		
Угорщина		
Україна		

Завдання 3

Ситуаційне завдання 1

Реформування державної служби в Україні, якому останнім часом багато приділяється уваги як і з боку вищого керівництва держави, так і з боку

міжнародних інституцій, вимагає підвищеної уваги до проблем моральності в діяльності керівників і службовців адміністративного апарату всіх рівнів управління. Саме від цього залежить довіра населення до влади й участь громадян у вирішенні суспільно-політичних питань. Ураховуючи важливість дотримання моральних цінностей і норм у сфері публічної влади, автори пропонують вирішити такі ситуації.

Ситуація 1. Зранку ви для бесіди викликали підлеглого, який часто спізнюється на роботу. Ви (за збігом обставин) затрималися вдома та прийшли на роботу із запізненням. Підлеглий чекає на вас. Як ви вчините?

Ситуація 2. До вас прийшов робітник із проханням відпустити його з роботи на день. Ви запитуєте, з якою метою він використає цей час, і виявляється, що він хоче цього дня шукати інше місце роботи. Якщо він звільниться, то ви втратите дуже необхідного та висококваліфікованого фахівця. Як ви відреагуєте на прохання робітника?

Ситуація 3. Ви проводите нараду. Один із присутніх нестримано висловився проти вашої пропозиції, мотивуючи це турботою про інтереси колективу. Ви не поважаєте цю людину, вважаєте його звичайним "критиканом" і поганим працівником. Як ви будете реагувати?

Ситуаційне завдання 2

Дотримання етикету є найважливішим складником процесу формування ефективного іміджу ділової людини. У зв'язку з цим:

1. Спробуйте охарактеризувати імідж будь-якої відомої людини (наприклад, політика) погляду: а) зовнішнього складника іміджу (зовнішність, манери, хода, мова, жести, голос, міміка, одяг, зачіска, тобто ступінь володіння базовими 14 етикетними формами і дотримання певного дрес-коду в загальному вигляді); б) внутрішнього складника іміджу (інтелект, спосіб мислення, професіоналізм, цілі та засоби, ерудиція, ідеї й інтереси); в) процесуального складника іміджу (темперамент, форми спілкування, енергійність та емоційність); г) ядра іміджу (легенда, позиції й установки).

2. Проаналізуйте власний імідж ділової людини за наведеною схемою. Зробіть висновок про відповідність власного іміджу вашому уявленню про ідеальний імідж ділової людини (відповідно до вашої сфери діяльності).

6. Контрольні завдання та тести для самодіагностики підготовки студентів до складання іспиту з навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування"

Змістовий модуль 1

Теоретико-історичні засади публічного врядування

Тема 1. Теоретичні аспекти публічного адміністрування

Контрольні запитання для самодіагностики

1. У чому полягає сутність процесу публічного адміністрування?
2. Чим відрізняється публічне управління від державного управління?
3. Які особливості має система публічного адміністрування у сучасних умовах України?
4. Назвіть основні функції публічного адміністрування.
5. Що таке "метод публічного адміністрування"?
6. Які є методи публічного адміністрування?
7. На яких принципах має будуватися публічне адміністрування для досягнення максимальної ефективності у задоволенні потреб суспільства у публічних послугах?
8. Що уособлює механізм публічного адміністрування?

Тести для самодіагностики

1. Об'єднання громадян, що утворюються для спільної реалізації спільних інтересів, – це:
  - а) політичні партії;
  - б) громадянське суспільство;
  - в) громадські організації;
  - г) соціальні групи.
2. Цілеспрямована взаємодія публічних адміністрацій з юридичними та фізичними особами з приводу забезпечення реалізації законів і підзаконних співвідношень управління й адміністрування – це:
  - а) публічне адміністрування;
  - б) державне управління;

- в) соціальне управління;
- г) публічне управління.

3. Що входить до предметної сфери публічного адміністрування:

- а) система публічного адміністрування;
- б) принципи публічного адміністрування;
- в) функції публічного адміністрування;
- г) методи публічного адміністрування?

4. Здатність і можливість впливати на поведінку, діяльність людей за допомогою різних засобів – волі, авторитету, насильства тощо – це:

- а) пріоритет;
- б) авторитет;
- в) влада;
- г) демократія.

5. Розмежування компетенції держави та суспільства, незалежність інститутів громадянського суспільства від держави є ознаками:

- а) громадянського суспільства;
- б) громадської організації;
- в) публічного адміністрування;
- г) держави.

Тема 2. Ефективність і результативність демократичного врядування

Контрольні запитання для самодіагностики

1. У чому полягає різниця між ефектом і ефективністю?
2. Охарактеризуйте багатокритеріальне розуміння ефективності.
3. У чому полягає різниця між результативністю й ефективністю за ДСТУ ISO 9000:2007?
4. Назвіть основні підходи до розуміння поняття ефективності та дайте їм характеристику.
5. Поясніть сутність поняття "Парето-ефективність".
6. Охарактеризуйте системне тлумачення ефективності.
7. Охарактеризуйте модель результативності Е. Мосенга та П. Бредіпа.

8. Назвіть та охарактеризуйте критерії результативності за С. Сінком.
9. У чому сутність моделі ефективності публічного адміністрування А. Мельника та О. Оболенського?
10. Назвіть підходи до розуміння ефективності державного управління, запропоновані Н. Нижник.
11. Назвіть складники групової дієвості органів державної влади як передумови ефективного управління за А. Чемерис.
12. Дайте визначення результативності публічного адміністрування.
13. Назвіть типи результативності публічного адміністрування за рівнями.
14. Опишіть сутність типів результативності публічного адміністрування на державному рівні.
15. Перерахуйте показники оцінювання результативності публічного адміністрування на державному рівні.
16. Охарактеризуйте систему BSC для публічних адміністрацій.

Тести для самодіагностики

1. Яке з наведених тверджень належить до витратного підходу у визначенні поняття "ефективність":
  - а) планомірні зв'язки та кількісні відношення між витратами суспільства на розширення та просте відтворення основних фондів і результатами, що отримуються від цього процесу;
  - б) результат ефективного та раціонального використання всіх видів ресурсів;
  - в) економії всіх питомих витрат на виробництво продукції, що визначає його дохідність;
  - г) норма ведення економічної діяльності?

2. Які складники запропонували у своїй моделі Е. Мосенг та П. Бредап:
  - а) ефективність;
  - б) економічність;
  - в) гнучкість;
  - г) дієвість;
  - д) продуктивність?

3. Оберіть критерії результативності за С. Сінком:

- а) дієвість;
- б) економічність;
- в) якість;
- г) прибутковість;
- д) гнучкість;
- е) ефективність.

4. Який із показників відображає відношення отриманого результату до запланованого:

- а) ефективність;
- б) економічність;
- в) якість;
- г) дієвість;
- д) продуктивність?

5. На основі яких теорій Г. Бухарт запропонував розглядати ефективність діяльності органів публічної влади:

- а) механістичної (традиційної);
- б) теорії людських ресурсів;
- в) теорії зацікавлених груп;
- г) теорії організацій?

6. Оберіть типи результативності публічного адміністрування на рівні держави:

- а) соціальна;
- б) групова;
- в) цільова та виконавська ефективність;
- г) системна.

7. Оберіть типи результативності публічного адміністрування на рівні органу публічного адміністрування:

- а) з погляду необхідності;
- б) індивідуальна;
- в) реактивна;
- г) соціальна.

8. Оберіть типи результативності публічного адміністрування на рівні окремого службовця:

- а) групова;
- б) реактивна;
- в) індивідуальна;
- г) соціальна.

9. Який із показників оцінювання результативності публічного адміністрування містить такі складники, як економічна та політична ситуація, безпека і соціальна сфера:

- а) рейтинг слабкості держав;
- б) індекс політичної нестабільності;
- в) GRICS – governance research indicator country snapshot;
- г) індекс якості державності?

10. Який з показників системи BSC для публічних адміністрацій відображає вимірювання навчання та розвиток:

- а) ступінь фінансування і комплектування посад;
- б) відсоток споживачів, задоволених своєчасністю й якістю надання послуги;
- в) виконання та дотримання бюджету;
- г) ефективність грошових виплат?

Тема 3. Методологічні засади досліджень у галузі публічної адміністрації

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Що становить публічне адміністрування як галузь науки?
2. У чому сутність і специфіка наукового знання в соціальній та адміністративно-управлінській діяльності?
3. Що є методологією наукових досліджень у публічному адмініструванні?
4. У чому різниця між теорією та практикою публічного адміністрування?
5. У чому полягає специфіка наукового інструментарію у публічному адмініструванні?

6. На чому ґрунтується методологія дослідження публічних процесів?
7. Назвіть основні методи дослідження публічних процесів.
8. Що становить механізм вибору методів дослідження залежно від характеристик об'єкта дослідження?
9. Як здійснюють експертне оцінювання у публічному адмініструванні?
10. На чому ґрунтується соціологічне опитування як інструмент дослідження публічного адміністрування?
11. У чому особливість застосування математичних методів у публічному адмініструванні (сучасний стан та перспективи розвитку)?
12. Що становлять сучасні тенденції наукового пізнання та можливість їхнього застосування у публічному адмініструванні?

Тести для самодіагностики

1. Публічне адміністрування – це:
  - а) професійна діяльність;
  - б) сфера наукових досліджень;
  - в) публічне управління.

2. Методологія – це:
  - а) галузь філософії, яка визначає сутність пізнавального процесу, його закономірності та принципи, форми і типи одержання знання про світ в усьому його багатоманітті;
  - б) вчення про структуру, логічну організацію, методи та засоби діяльності;
  - в) визначальний початок процесу пізнання, система загальнотеоретичних вимог, які реалізуються в комплексі конкретних вимог і прийомів наукового пізнання та пояснення об'єктів соціальної дійсності;
  - г) принципи організації досліджень, "норми", за допомогою яких обирають і оформлюють процедури пізнання.

3. До загальнонаукових підходів дослідження сучасної теорії публічного адміністрування належать:
  - а) діяльнісний підхід;
  - б) системний підхід;
  - в) інноваційний підхід;

- г) структурно-функціональний підхід;
- д) організаційний підхід;
- е) кібернетичний підхід;
- є) ситуаційний підхід;
- ж) конфліктологічний підхід.

4. Публічне адміністрування (як сфера діяльності) пов'язане з виявленням і вирішенням проблем _____ характеру в межах _____ ресурсів задля тих цілей, які поставлені _____

- а) особистого ... наявних ... особистістю;
- б) публічного ... обмежених ... суспільством;
- в) корпоративного ... безмежних ... керівником.

5. Типи соціологічних досліджень, які доцільно використовувати у публічному адмініструванні:

- а) соціометричні;
- б) розвідувальні (пошукові, пілотні);
- в) описові;
- г) аналітично-експериментальні.

6. До основних методів планування суспільно-політичних процесів належать такі:

- а) системний;
- б) нормативний;
- в) аналітичний;
- г) комплексний;
- д) проблемно-цільовий;
- е) соціального експерименту;
- є) економіко-математичний;
- ж) графічний.

7. Стратегія сталого розвитку "Україна – 2020" передбачає реалізацію реформ і програм розвитку держави в кількості:

- а) 25;
- б) 30;
- в) 50;
- г) 62.

Тема 4. Моделі в галузі публічного адміністрування

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Дайте тлумачення поняття "публічне адміністрування" у широкому та вузькому сенсі.
2. У якому вітчизняному правовому полі закріплено поняття публічної служби? Визначте основну мету публічної служби.
3. Яка модель у публічному адмініструванні є початковою? Розкрийте сутність цієї моделі.
4. Назвіть моделі місцевого самоврядування на основі аналізу закордонного досвіду. Яка з цих моделей організації публічної влади на місцях найбільш відповідає українським реаліям?
5. У чому полягає децентралізація державної влади? Назвіть її переваги.
6. Назвіть моделі взаємодії між суб'єктами управління стратегічним територіальним розвитком. Укажіть суб'єкти стратегічної взаємодії та шляхи їхньої взаємодії.
7. Чому для розроблення найкращої моделі управління необхідно враховувати всі елементи внутрішнього та зовнішнього середовища організації?
8. Охарактеризуйте економічні моделі з різними варіантами співвідношення держави та ринкових відносин.
9. Як процес глобалізації впливає на особливості розвитку державного управління різних держав сучасного світу?
10. Назвіть завдання, які вирішує для суспільства відкритість у діяльності органів державної влади.
11. У чому полягає нова модель державного управління?

Тести для самодіагностики

1. Сукупність безпосередньої взаємодії громадян, державного та неурядового секторів, планування, управління загальними справами міста, регіону, відносини, які містять офіційні інституції, неформальні домовленості й пов'язані з синтезованим (людським, інтелектуальним, соціальним) капіталом громадян, – це:
  - а) публічне адміністрування;

- б) державне управління;
- в) публічне управління.

2. Класичною бюрократичною формою організації є:

- а) old public management;
- б) good governance;
- в) new public management.

3. Поєднання прямого державного управління та місцевого самоврядування; утвердження у здійсненні публічної влади принципу негативного правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування, згідно з яким вони можуть здійснювати всі дії прямо незаборонені законом, – це основні ознаки моделі місцевого самоврядування:

- а) англосаксонської;
- б) іберійської;
- в) континентальної;
- г) радянської;
- д) змішаної.

4. Децентралізація є необхідним компонентом процесу демократизації країни, який ґрунтується на архетипі прямої демократії:

- а) так;
- б) ні.

5. Зовнішні зв'язки, освіта, довкілля, регулювання монополій; боротьба з недостатнім рівнем освіти; страхування, фінансове регулювання; соціальне страхування – це функції впливу "сильної держави":

- а) мінімальні;
- б) проміжні;
- в) активні.

6. Перехід органів державного управління від здійснення функцій контролю, нагляду та примусу до функції надання громадських послуг населенню, що передбачає перехід від адміністрування до менеджменту, перенесення основних акцентів у діяльності на результати, – це:

- а) традиційна модель державного управління;
- б) нова модель державного управління.

Тема 5. Культура й етика публічного адміністрування

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Назвіть основні категорії етики. Визначте основні функції етики.
2. Дайте оцінювання звернення до загальнолюдських моральних цінностей в управлінській діяльності у сфері публічної влади. Назвіть їх і проаналізуйте.
3. У якій формі існує мораль у повсякденному житті? Аргументуйте свою думку.
4. Поясніть відмінності між етикою та мораллю (моральністю). Визначте основні етичні принципи.
5. У межах філософії етика виникла як практична філософія. Коли і як вона оформилася як мораль – наука про людські характери та характер відносин між людьми? Наведіть приклади найдавніших професійних кодексів.
6. Чи існує потреба фіксувати етичні вимоги до професіоналів у етичних професійних кодексах? Чим це зумовлено?
7. На якій основі, на вашу думку, слід ухвалювати етичні кодекси окремих організацій – на добровільній чи примусовій? Який шлях буде найвдалішим для публічного адміністрування?
8. Які вимоги мають, на вашу думку, фіксуватися в етичних кодексах організацій?
9. Які механізми контролю за виконанням етичного кодексу є, на ваш погляд, найбільш дієвими й ефективними? Обґрунтуйте свою позицію.

Тести для самодіагностики

1. Етичні норми поведінки державних службовців в Україні закріплені в:
  - а) Законі України "Про державну службу";
  - б) Законі України "Про загальні правила поведінки державного службовця";
  - в) Кодексі добросовісної поведінки державних службовців.

2. Загальні правила поведінки державного службовця спрямовані на:

- а) створення умов для підвищення авторитету державної служби;
- б) зміцнення репутації державних службовців;
- в) забезпечення верховенства права;
- г) створення умов політичної неупередженості;
- д) інформування громадян про поведінку, яку вони мають очікувати від державних службовців.

3. Під час прийняття на державну службу державний службовець ознайомлюється з загальними правилами поведінки державного службовця, про що роблять письмове засвідчення в:

- а) його особовій справі;
- б) його трудовій книжці.

4. Державна служба України ґрунтується на принципах:

- а) служіння українському народу та українській державі;
- б) демократизму, гуманізму та соціальної справедливості;
- в) верховенства права, що забезпечує пріоритет прав і свобод людини та громадянина;
- г) професіоналізму, ініціативності, чесності, відданості справі, персональній відповідальності за виконання посадових повноважень і дотримання службової дисципліни;
- д) централізації;
- е) децентралізації;
- є) політичної неупередженості;
- ж) відкритості, гласності та контрольованості;
- з) служіння територіальній громаді.

5. Поведінка державних службовців повинна:

- а) відповідати очікуванням громадськості й забезпечувати довіру суспільства та громадян до державної служби;
- б) сприяти реалізації прав і свобод людини та громадянина, визначених Конституцією і законами України;
- в) відповідати психологічним особливостям;
- г) відповідати власним політичним поглядам державного службовця.

6. Державні службовці можуть брати участь у політичній чи іншій громадській діяльності:

- а) поза межами їхніх службових обов'язків;
- б) у час, визначений політичною чи громадською організацією;
- в) у позаробочий час.

7. Державний службовець під час виконання службових обов'язків повинен діяти на засадах:

- а) чесності;
- б) справедливості;
- в) відповідності очікуванням громадян;
- г) відповідності власним політичним поглядам державного службовця;
- д) відповідальності;
- е) відкритості та прозорості.

8. Державний службовець повинен:

- а) сумлінно виконувати свої службові обов'язки;
- б) проявляти ініціативу;
- в) проявляти творчі здібності;
- г) удосконалювати організацію своєї роботи.

9. Державний службовець має виконувати свої посадові обов'язки:

- а) чесно та неупереджено;
- б) з огляду на свою особисту вигоду;
- в) не надаючи будь-яких переваг і не виявляючи прихильність до окремих фізичних та юридичних осіб, політичних партій;
- г) рішуче виступаючи проти антидержавних проявів і сил, які загрожують порядку в суспільстві або безпеці громадян.

10. Основу ефективного ділового спілкування повинні складати такі морально-етичні цінності:

- а) чесність;
- б) домінантність;
- в) правдивість;
- г) щирість;
- д) критика;
- е) співпереживання;
- є) ввічливість.

Тема 6. Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Охарактеризуйте погляди Л. Козера на природу і функції конфлікту та їхню роль у демократичному і недемократичному суспільстві.
2. Які науки, окрім конфліктології, досліджують проблематику конфліктів?
3. Які поняття розкривають предмет конфліктології?
4. Назвіть обставини, за якими можна класифікувати конфлікти.
5. Що таке "конфлікт"? Назвіть основні його особливості.
6. Покажіть схожість і відмінність понять "об'єкт конфлікту" та "предмет конфлікту".
7. Назвіть і охарактеризуйте види меж конфлікту.
8. Назвіть функції конфлікту. У чому виражається суперечливість функцій конфлікту?
9. Охарактеризуйте основні рушійні сили конфлікту.
10. Які формули розгортання конфліктів використовують для аналізу конфліктних ситуацій?
11. Охарактеризуйте поняття конфліктогену. Наведіть приклад.
12. Назвіть особливості політичного конфлікту. Охарактеризуйте його структуру.
13. Назвіть основні індикатори суспільно-політичної напруженості.
14. Перерахуйте стадії розвитку політичного конфлікту.
15. Поясніть поняття конфлікту та консенсусу як способів вирішення конфліктів.
16. Охарактеризуйте економічний конфлікт і його структуру.
17. Назвіть особливості ідеологічних конфліктів і конфліктів духовної сфери.
18. Визначте напрями профілактики конфліктів.
19. Які існують моральні регулятори конфліктів?
20. Поясніть необхідність конфліктологічної компетентності для посадової особи публічного адміністрування.
21. Охарактеризуйте поняття стресу та чинники, що його викликають.
22. Наведіть приклади заходів щодо профілактики стресу.

Тести для самодіагностики

1. Протиборство – це:

- а) відкрите висловлення незгоди з якого-небудь питання;
- б) зіткнення інтересів;
- в) нанесення взаємного збитку;
- г) боротьба думок;
- д) суперництво з приводу якого-небудь предмета.

2. Конфлікт – це:

- а) боротьба думок;
- б) спір, дискусія щодо гострої проблеми;
- в) протиборство на основі зіткнення протилежно спрямованих мотивів або суджень;
- г) суперництво, спрямоване на досягнення перемоги в суперечці;
- д) зіткнення протилежних позицій.

3. Те, через що виникає конфлікт, – це:

- а) мотиви конфлікту;
- б) позиції сторін, що конфліктують;
- в) предмет конфлікту;
- г) сторони конфлікту;
- д) образ конфліктної ситуації.

4. Інцидент – це:

- а) збіг обставин, що є приводом для конфлікту;
- б) справжня причина конфлікту;
- в) накопичені протиріччя, пов'язані з діяльністю суб'єктів соціальної взаємодії, які створюють підґрунтя для реального протиборства між ними;
- г) те, через що конфлікт не виникає;
- д) необхідна умова конфлікту.

5. Сторони конфлікту – це:

- а) суб'єкти соціальної взаємодії, що знаходяться в стані конфлікту, або ті, що підтримують (явно або неявно) тих, що конфліктують;
- б) тільки суб'єкти соціальної взаємодії, що знаходяться в стані конфлікту;

- в) конкретні особи, що знаходяться у стані конфлікту;
- г) суб'єкти соціальної взаємодії, що знаходяться в стані конфлікту, та посередник (медіатор);
- д) сторони, що конфліктують в переговорному процесі щодо вирішення конфлікту.

6. До якого виду належить конфлікт, який характеризується тим, що в ньому стикаються дві особи, в основі якого лежать об'єктивні суперечності та який сприяє розвитку відповідної соціальної системи:

- а) міжособистісного бурхливого і швидкоплинного;
- б) міжособистісного, конструктивного;
- в) міжособистісного, економічного;
- г) гострого та тривалого;
- д) деструктивного?

7. Управління конфліктами – це:

- а) цілеспрямований вплив на процес його динаміки;
- б) цілеспрямований, зумовлений об'єктивними законами впливу на процес його динаміки в інтересах розвитку або руйнування тієї соціальної системи, до якої має відношення конфлікт;
- в) цілеспрямований вплив на тих, хто конфліктує, в інтересах зниження рівня напруженості між ними;
- г) цілеспрямований, обумовлений об'єктивними законами вплив на процес формування адекватного образу конфліктної ситуації у тих, хто конфліктує, в інтересах зниження рівня напруженості між ними;
- д) цілеспрямований вплив на мотиви тих, хто конфліктує.

8. Назвіть тип конфлікту між працівниками та роботодавцями з приводу встановлення і зміни умов праці:

- а) колективна трудова суперечка;
- б) протиріччя;
- в) міжособистісний конфлікт;
- г) протистояння;
- д) протиборство.

9. Сфера спеціального наукового знання про природу, причини, динаміку конфліктів, методи їхнього попередження та способи вирішення називається ... .

10. Назвіть конфлікт, обумовлений зіткненням суперечних політичних інтересів:

- а) внутрішньоособистісний конфлікт;
- б) етнічний конфлікт;
- в) політичний конфлікт;
- г) міжнародний конфлікт;
- д) міжгруповий конфлікт.

11. Стан політичної системи суспільства, що виражається в поглибленні та загостренні наявних конфліктів, – це ... .

12. Визначте необхідний термін, який характеризує конфлікт із питань присвоєння, розпорядження, використання, організації, управління виробництвом розподілу матеріальних благ:

- а) політичний конфлікт;
- б) економічний конфлікт;
- в) соціальний конфлікт;
- г) соціально-економічний конфлікт;
- д) соціально-політичний конфлікт.

Змістовий модуль 2

Сучасні механізми управління суспільним розвитком

Тема 7. Теоретико-методичні засади управління суспільним розвитком

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Розкрийте сутність понять "держава" та "громадянське суспільство". Поясніть, у чому полягає їхня взаємодія.

2. Наведіть склад інститутів громадянського суспільства в Україні.

3. Назвіть основні закони, що регулюють окремі складники політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні.

4. Визначте основні проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні.

5. У чому полягає мета державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні?
6. Визначте стратегічні пріоритети державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні.
7. Дайте визначення поняття "територіальна громада" та виокремте характерні ознаки територіальних громад.
8. Розкрийте сутність поняття "суспільний розвиток".
9. Дайте характеристику сучасної стадії суспільного розвитку.
10. Визначте основні світові тенденції суспільного розвитку та дайте їхню характеристику.
11. Визначте специфічні для України чинники активізації сепаратистських рухів.
12. Сформулюйте основні складники консолідаційного процесу в Україні.
13. Розкрийте сутність поняття "соціально-інноваційний потенціал", охарактеризуйте основні його види.
14. Які рівні соціально-інноваційного потенціалу вам відомі? Дайте їхню характеристику.
15. Назвіть чинники, що впливають на формування та реалізацію соціально-інноваційного потенціалу суспільства.

Тести для самодіагностики

1. Громадянське суспільство – це:
  - а) суспільство громадян із високим рівнем економічних, соціальних, політичних і культурних рис, яке утворює з державою розвинуті правові відносини;
  - б) суспільство рівноправних громадян, що не залежить від держави, а взаємодіє з нею для суспільного блага;
  - в) суспільний механізм, інструмент вирішення суспільних потреб, особлива організація політичної влади суспільства, яка займає визначену територію, має власну систему управління та володіє суверенітетом.

2. До інститутів громадянського суспільства в Україні належать:
  - а) громадські об'єднання;
  - б) релігійні, благодійні організації;

- в) творчі спілки, професійні спілки та їхні об'єднання;
- г) недержавні засоби масової інформації;
- д) усі відповіді правильні.

3. Жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр, – це:

- а) громадянське суспільство;
- б) територіальна громада;
- в) місцеве самоврядування;
- г) соціальна спільнота.

4. До характерних ознак територіальних громад належать:

- а) мовна;
- б) інтегративна;
- в) релігійна;
- г) інтелектуальна;
- д) фіскальна.

5. Якісна зміна всієї структури суспільства аж до зміни способу мислення людей, що приводить до виникнення нових суспільних відносин і нових методів виробництва, – це:

- а) інноваційний розвиток;
- б) соціально-економічний розвиток;
- в) суспільний розвиток.

6. Суспільство, в економіці якого пріоритет перейшов від переважного виробництва товарів до надання послуг, проведення досліджень, організації системи освіти та підвищення якості життя; в якому клас технічних фахівців став основною професійною групою й впровадження нововведень усе більшою мірою стало залежати від досягнень теоретичного знання, – це:

- а) індустріальне суспільство;
- б) постіндустріальне суспільство;
- в) глобальне суспільство;
- г) технологічне суспільство.

7. До світових тенденцій суспільного розвитку належать:

- а) індивідуалізація суспільства;
- б) демократизація суспільного життя;
- в) поширення інформаційно-комунікаційних технологій;
- г) уніфікація культури у світовому масштабі;
- д) усі відповіді правильні.

8. Сукупність ресурсів і можливостей людини, соціальної групи, організації, соціального інституту тощо стосовно досягнення соціально значущих цілей за рахунок створення, упровадження та поширення інновацій – це:

- а) реформаторський потенціал;
- б) адаптаційний потенціал;
- в) соціально-інноваційний потенціал;
- г) креативний потенціал.

9. У структурі соціально-інноваційного потенціалу можна виокремити такі рівні:

- а) ресурсний;
- б) результативний;
- в) організаційний;
- г) управлінський;
- д) мотиваційно-легітимізаційний.

10. На формування та реалізацію соціально-інноваційного потенціалу суспільства впливають такі чинники:

- а) особистісний інноваційний потенціал населення;
- б) соціокультурний контекст;
- в) інноваційний потенціал інфраструктури суспільства;
- г) наявність (доступність) ресурсів, необхідних для інноваційних процесів;
- д) усі відповіді правильні.

Тема 8. Теорія держави та суспільства

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Дайте визначення поняття "держава".
2. Назвіть ознаки державної влади.
3. Визначте сутність внутрішньої та зовнішньої сторони державного суверенітету.
4. У чому полягає сутність конституційного процесу?
5. Дайте визначення громадянського суспільства.
6. Назвіть ознаки громадянського суспільства.
7. Визначте умови формування громадянського суспільства.
8. Визначте сутність поняття "соціальна стратифікація".
9. Наведіть характеристику сучасних типів стратифікаційних систем.
10. Назвіть чинники соціальної стратифікації.
11. Надайте характеристику особливостей соціальної стратифікації.
12. Розкрийте сутність методологічних підходів до аналізу соціальної стратифікації.

Тести для самодіагностики

1. Ознаками державної влади є:
  - а) публічна влада;
  - б) апаратна влада;
  - в) легальна влада;
  - г) прозора влада;
  - д) універсальна влада;
  - е) суверенна влада;
  - є) легітимна влада.
2. Дайте визначення поняттю "суверенітет держави":
  - а) володіння реальною можливістю визначати характер свого національного життя, самостійно вирішувати питання, відносно до розвитку національної свободи та національних потреб, право на повагу національної честі й гідності, розвиток культури, мови, звичаїв, традицій, створення національних установ;

б) політико-юридична властивість державної влади, яка означає її верховенство та повноту всередині країни, незалежність і рівноправність ззовні;

в) верховенство народу як джерела та носія влади, його право самому вирішувати свою долю, безпосередньо або через представницькі органи брати участь у формуванні напряму політики своєї держави, складу її органів, контролювати діяльність державної влади.

3. Оберіть серед наданих нижче критеріїв головного суб'єкта громадянського суспільства той, що до них не належать:

- а) економічна свобода;
- б) законний захист державою;
- в) відсутність відповідальності;
- г) ідеологічна та політична свобода;
- д) відповідальність перед суспільством;
- е) вільний член суспільства.

4. До характеристик третього рівня міжособової взаємодії належать:

- а) реалізація комплексу соціально-культурних взаємовідносин через суспільні інститути;
- б) потреби в політичній участі, пов'язані з індивідуальним вибором на основі політичних переваг і ціннісних орієнтацій;
- в) забезпечення життєдіяльності індивіда через суспільні інститути.

5. Моделі взаємодії інститутів громадянського суспільства й органів влади:

- а) легітимаційна;
- б) соціальна;
- в) партнерська;
- г) інструментальна;
- д) нормативна.

6. До критеріїв соціальної нерівності належать:

- а) етнічний потенціал;
- б) соціально-культурний потенціал;
- в) політичний потенціал;
- г) екологічний потенціал;
- д) економічний потенціал.

Тема 9. Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Дайте визначення поняття "політична система".
2. Дайте визначення поняття "політична партія".
3. Які ви знаєте види партійних систем?
4. Визначте стан, тенденції розвитку політичної системи в сучасній Україні.
5. Якою має бути політико-ідеологічна концепція державотворення?
6. Охарактеризуйте партійно-політичний спектр сучасної України.
7. Охарактеризуйте модель державно-політичного устрою сучасної України.
8. Визначте основні напрями реформування політичної системи, становлення інститутів громадянського суспільства України.

Тести для самодіагностики

1. Політична система сучасної України:
  - а) демократична;
  - б) автократична;
  - в) федеративна;
  - г) теократична.
2. Яка з перерахованих функцій найбільше відображає прикладне значення політології:
  - а) теоретична;
  - б) практична;
  - в) прогностична;
  - г) демократична?
3. Влада – це:
  - а) керівники держави;
  - б) здатність навіювати свою волю іншим людям;
  - в) управління державою;
  - г) культура поведінки державних службовців;
  - д) діяльність, спрямована на благо суспільства.

4. Яка форма державного устрою зафіксована в Конституції України 1996 року:

- а) унітарна держава;
- б) федеративна держава;
- в) конфедерація;
- г) соціальна держава?

5. Під впливом якої ідейної течії виникли демократичні режими:

- а) лібералізму;
- б) консерватизму;
- в) марксизму;
- г) монархізму?

6. Яка з названих ознак не є визначальною для влади:

- а) різноманітність ресурсів впливу;
- б) поліцентричність, тобто наявність багатьох центрів влади в країні;
- в) легальність;
- г) публічність?

7. Легітимність – це:

- а) зв'язок інтересів з внутрішньою оцінкою людей, яка залежить від їхнього ствердження;
- б) політична харизматичність;
- в) можливість управляти державою на законних підставах;
- г) немає правильної відповіді.

8. Соціальна функція держави передбачає:

- а) забезпечення зайнятості населення;
- б) створення та забезпечення умов для задоволення культурних потреб;
- в) збирання податків;
- г) формування бюджету держави.

Тема 10. Інноваційний розвиток України

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Дайте визначення понять "інновації", "інноваційний потенціал", "інноваційний розвиток" та "інноваційна інфраструктура". Назвіть відмінні ознаки інновації.
2. Визначте сутність, мету, об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності. Назвіть кінцеві результати інноваційної діяльності.
3. Які існують напрями діяльності місцевих органів влади у сфері регулювання інноваційних процесів на регіональному та місцевому рівнях?
4. У чому причини проведення неефективної інноваційної політики в Україні? Які ви можете назвати шляхи переходу економіки України на нову інноваційну модель розвитку?
5. Дайте визначення поняття "кластер" і назвіть основні його ознаки. Що становлять муніципальні (міжмуніципальні) кластери?
6. Які нормативно-правові акти регламентують різні аспекти реалізації державної кадрової політики в Україні? Назвіть провідні напрями здійснення державної кадрової політики.
7. Охарактеризуйте основні інноваційні ресурси в системі органів публічної влади.
8. Які критерії необхідно враховувати у процесі оцінювання стану готовності публічних службовців до державно-управлінських нововведень?
9. Які існують напрями професіоналізації публічних службовців в Україні?
10. Розкрийте сутність поняття "інформаційне суспільство". У чому полягає інформаційний суверенітет держави?
11. Охарактеризуйте сутність і принципи електронного урядування. Наведіть приклади реалізації Концепції електронного урядування в Україні.
12. Дайте визначення поняття "публічна інформація". Як реалізується доступ до публічної інформації в Україні?

Тести для самодіагностики

1. Інновації – це:
  - а) діяльність, спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок, обумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів та послуг;

б) новостворені (застосовані) і/або вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і/або соціальної сфери;

в) нові знання й інтелектуальні продукти; виробниче обладнання та процеси; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і/або соціальної сфери.

2. Інноваційний процес є складником:

- а) інноваційної діяльності;
- б) інноваційного потенціалу;
- в) інноваційної інфраструктури;
- г) інноваційного розвитку.

3. Система постачальників, виробників, споживачів, елементів промислової інфраструктури, дослідницьких інститутів, що взаємодіють у процесі створення додаткової вартості, – це:

- а) інноваційна інфраструктура;
- б) об'єкти інновації;
- в) кластер.

4. Основними ознаками кластера є:

- а) інноваційна інфраструктура, інноваційна діяльність;
- б) інноваційний розвиток, інноваційний потенціал;
- в) географічна концентрація, спеціалізація, різні учасники, співробітництво та конкуренція, життєвий цикл, інновація.

5. Кластер як одна з форм кооперації суб'єктів господарювання сприяє зміцненню партнерських взаємовідносин у так званому трикутнику "влада – бізнес – громада":

- а) так;
- б) ні.

6. Кадрове забезпечення державної служби; кадрове забезпечення служби в органах місцевого самоврядування; кадрове забезпечення

державних підприємств, установ та організацій, що забезпечують виконання функцій держави, – це:

- а) напрями здійснення державної кадрової політики;
- б) засоби реалізації державної кадрової політики;
- в) принципи реалізації державної кадрової політики.

7. Професіоналізація державної служби здійснюється через систему професійного навчання державних службовців:

- а) так;
- б) ні.

8. Форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян, – це:

- а) інформатизація;
- б) електронне врядування;
- в) інформаційний суверенітет держави.

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Авер'янов В. Б. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація : монографія / В. Б. Авер'янов, І. А. Грицяк, С. Д. Дубенко ; відп. ред. проф. Н. Р. Нижник. – Київ : УАДУ при Президентові України, 1997. – 448 с.

2. Василенко И. А. Государственное управление в странах Запада: США, Великобритания, Франция, Германия : учеб. пособ. / И. А. Василенко. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : Логос, 2000. – 200 с.

3. Гордієнко Л. Ю. Адміністративний менеджмент : навч. посіб. / Л. Ю. Гордієнко, Л. Г. Шемаєва. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2006. – 212 с.

4. Державне управління і менеджмент : навч. посіб. у таблицях і схемах / Г. С. Одинцова, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г. С. Одинцової. – Харків : ХарPI УАДУ, 2002. – 492 с.

5. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Расіна та ін. ; за ред. А. Ф. Мельник. – Київ : Знання-Прес, 2003. – 343 с.

6. Інфраструктурне забезпечення конкурентної економіки регіонів (методологія і механізми) / П. Ю. Беленький, О. Л. Вальдрат, Н. І. Гомельська та ін. ; за наук. ред. д. е. н., проф. П. Ю. Беленький. – Львів : НАН України. Ін-т регіональних досліджень, 2002. – 308 с.

7. Побудова системи управління якістю в діяльності органів виконавчої влади регіону : монографія / М. В. Афанасьєв, Л. Г. Шемаєва, Л. Й. Аведян та ін. ; [за заг. ред. канд. екон. наук, доцента Л. Г. Шемаєвої]. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2008. – 472 с.

8. Теоретичні засади та організаційні механізми реформування державної служби в Україні : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Н. Л. Гавкалової. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. – 328 с.

7.2. Додаткова

9. Дзвінчук Д. І. Методичні рекомендації з проведення самостійної та індивідуальної роботи з студентами та слухачами магістратури спеціальності "Державна служба" в умовах інтенсифікації навчання / Д. І. Дзвінчук. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 92 с.

10. Дзюндзюк В. Б. Ефективність діяльності публічних організацій : [монографія] / В. Б. Дзюндзюк. – Харків : Вид-во ХарРІ УАДУ Магістр, 2003. – 236 с.

11. Институциональные проблемы эффективного государства / под ред. В. В. Дементьева, Р. М. Нуреева. – Донецк : ДонНТУ, 2011. – 292 с.

12. Конституція України. – Київ : Преса України, 1996. – 80 с.

13. Коротич О. Б. Державне управління регіональним розвитком України : [монографія] / О. Б. Коротич. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2006. – 220 с.

14. Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні та практичні аспекти / М. І. Лахижа. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – 289 с.

15. Мельников Р. М. Проблемы теории и практики государственного регулирования экономического развития регионов : [монографія] / Р. М. Мельников. – Москва : Изд-во РАГС, 2006. – 347 с.

16. Переход к демократии стран Центральной и Восточной Европы в сравнительной перспективе / под ред. А. Антошевского, Р. Хербута ; перевод с польского. – Донецк : Издательство "Донбасс", 2001. – 302 с.

17. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – С. 170.

18. Про місцеві державні адміністрації : Закон України // Офіційний вісник України. – 1999. – № 18. – С. 190.

7.3. Інформаційні ресурси

19. Децентралізація підвищить конкурентоспроможність регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ua.debaty.org/cms/decentralizatia_main.

20. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravo.org.ua/files_2.doc.

21. Корнеєва Т. Відкритість української влади як системний функціональний феномен у сфері управління [Електронний ресурс] / Т. Корнеєва. – Режим доступу : <http://www.isu.org.ua>.

22. Портал органа государственной власти [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.microsoft.com/rus/government/portal>.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складники компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Теоретичні аспекти публічного адміністрування					
Визначати принципи врядування та механізми регулювання соціально-економічних процесів	Сутність поняття публічного адміністрування та державного управління. Ознаки публічного адміністрування. Закони, закономірності та принципи врядування. Механізми публічного адміністрування та його узгодженість	Знання етимології, функцій та методів публічного адміністрування; механізмів адміністрування соціально-економічних процесів	Уміння визначати особливості публічного адміністрування в Україні	Ефективно формувати загальнодержавний і регіональні механізми публічного адміністрування	Відповідальність за точність і коректність визначення особливостей публічного адміністрування, розроблення та реалізацію механізмів адміністрування суспільних процесів
Тема 2. Ефективність і результативність демократичного врядування					
Визначати ефективність та результативність демократичного врядування	Основні підходи до ефективності та її критерії. Інструменти демократичного врядування	Знання критеріїв відбору підходу до визначення ефективності у публічному адмініструванні; технологій вибору інструменту демократичного врядування	Уміння оцінювати ефективність державного управління та місцевого самоврядування	Комплексно та системно презентувати результати визначення ефективності проектів	Здатність самостійно ухвалювати ефективні управлінські рішення щодо сценаріїв результативності проектів демократичного врядування

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Методологічні засади досліджень у галузі публічної адміністрації					
Здійснювати обґрунтований вибір методів публічного адміністрування та моделей адміністративно-управлінських процесів	Характеристика формалізованих та неформалізованих методів публічного адміністрування	Знання методологічних основ вивчення адміністративно-управлінських процесів	Уміння здійснювати вибір методичного інструментарію для дослідження публічних процесів	Презентувати результати побудови економіко-математичних моделей	Здатність самостійно ухвалювати ефективні управлінські рішення та відповідати за коректність і адекватність розроблених моделей публічного адміністрування
Тема 4. Моделі в галузі публічного адміністрування					
Визначати суспільні та адміністративні моделі на основі оцінювання ефективності управлінських процесів	Сутність концепцій публічного врядування. Послідовність аналізу стану публічного управління	Знання сучасних тенденцій у публічному адмініструванні; змісту основних моделей і засобів публічного адміністрування	Уміння будувати прогностичні моделі суспільно-політичних процесів. Обґрунтовувати зміни та корективи до моделей на принципах демократичного врядування	Презентувати результати розроблення моделей належного врядування	Здатність самостійно ухвалювати ефективні управлінські рішення щодо сценаріїв розвитку суспільства. Відповідати за коректність і адекватність розроблених моделей
Тема 5. Культура й етика публічного адміністрування					
Визначати професійно-кваліфікаційні характеристики публічних службовців	Сутність і значущість етичних принципів у публічному адмініструванні. Професійні та особисті якості публічного службовця	Знання етичного кодексу, прав та обов'язків публічного службовця; обставин притягнення до відповідальності за порушення етичного кодексу публічного службовця	Уміння здійснювати вибір засобів виховання публічних службовців; оцінювати стиль мовлення та комунікативні здібності публічного службовця	Презентувати результати впливу іміджу працівника на ефективність публічного адміністрування	Відповідальність за точну ідентифікацію ключових проблем культури й етики публічного адміністрування

Продовження табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні					
Визначати оптимальні управлінські рішення для врегулювання конфліктів і стресових ситуацій	Сутність понять "конфлікт" і "стрес". Основні функції конфлікту. Наявні механізми управління конфліктами інтересів	Знання чинників, які викликають стрес та моральних регуляторів конфліктів інтересів	Уміння визначати рушійні сили конфліктів і стресів у публічному адмініструванні. Здійснювати профілактику стресових ситуацій	Ефективно формувати комунікаційну стратегію	Здатність ухвалювати ефективні управлінські рішення в умовах конфлікту
Тема 7. Теоретико-методичні засади управління суспільним розвитком					
Прогнозувати сучасні тенденції взаємодії владних структур, політичних і громадських організацій для підвищення ефективності управління на центральному та регіональному рівнях	Визначення поняття "громадське суспільство" та його основних принципів	Знання інститутів влади, структури недержавного управління суспільно-політичними процесами; методів визначення інноваційного потенціалу суспільного розвитку	Уміння визначати інструменти досягнення консолідації суспільства та глобалізаційні тенденції суспільного розвитку	Бути здатним до групової взаємодії в процесі з'ясування причин виникнення суспільного конфлікту	Здатність ухвалювати ефективні управлінські рішення щодо розробки сценаріїв розвитку суспільства. Відповідати за коректність та адекватність розроблених моделей
Тема 8. Теорія держави та суспільства					
Здійснювати координацію активності громадськості в суспільстві	Сутність і значення держави та права. Систему влади України. Поняття суверенітет і незалежність	Знання засад самоорганізації населення та впливу держави на цей процес; структури суспільства й оптимізації соціальної стратифікації	Уміння здійснювати обґрунтування управлінських рішень з координації активності громадськості та подолання соціальної стратифікації	Презентувати результати найбільш ефективних управлінських рішень	Відповідальність за точність і коректність ухваленого рішення

Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку					
Ідентифікувати суспільно-політичні процеси та визначати їхній вплив на соціально-економічний розвиток	Сутність і значущість стабільності суспільства. Основні принципи публічності та прозорості	Знання політичних інститутів і динаміки політичних процесів	Уміння здійснювати оцінювання тенденцій розвитку політичних процесів у сучасному суспільстві	Ефективно формувати стратегію суспільно-політичних процесів у незалежній державі	Здатність самостійно ухвалювати ефективні управлінські рішення щодо сценаріїв розвитку політичних процесів в умовах багатопартійності
Тема 10. Інноваційний розвиток України					
Здійснювати оцінювати ефективності інновацій у публічному адмініструванні	Визначення понять інноваційний розвиток та інноваційний потенціал. Складники інформаційного суспільства	Знання основних складників інноваційного розвитку; законодавства з регулювання інноваційного розвитку	Уміння здійснювати обґрунтування управлінських рішень щодо інноваційної стратегії країни та регіонів	Ефективно формувати стратегію інноваційного розвитку	Відповідальність за точність і коректність прийнятого рішення

Зміст

Вступ.....	3
1. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
2. Загальні методичні рекомендації щодо написання контрольної роботи.....	8
3. Варіанти написання есе.....	9
4. Методичні рекомендації щодо підготовки есе з навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування"	10
4.1. Вимоги до підготовки есе.....	10
4.2. Підходи до написання есе	11
4.3. Структура та оформлення есе	11
5. Практичні завдання.....	13
6. Контрольні завдання та тести для самодіагностики підготовки студен- тів до складання іспиту з навчальної дисципліни "Вступ до публічного адміністрування".....	16
Змістовий модуль 1. Теоретико-історичні засади публічного вряду- вання.....	16
Змістовий модуль 2. Сучасні механізми управління суспільним розвитком	31
7. Рекомендована література.....	41
7.1. Основна	41
7.2. Додаткова	42
7.3. Інформаційні ресурси.....	43
Додатки.....	44

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ВСТУП ДО ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

**Контрольні завдання та методичні рекомендації
до їхнього виконання
для студентів спеціальності
074 "Публічне управління та адміністрування"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Гавкалова** Наталія Леонідівна

Відповідальний за видання *Н. Л. Гавкалова*

Редактор *А. С. Ширініна*

Коректор *А. С. Ширініна*

План 2017 р. Поз. № 292 ЕВ. Обсяг 49 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*